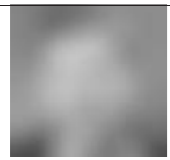

HERVERDELING GEBEURT BEST OP FEDERAAL NIVEAU

Hoezeer de Vlaamse politici de staat ook willen hervormen, de solidariteit met de Franstaligen lijkt niet in het gedrang te komen. Of toch? **ANDRÉ DECOSTER** ontleeft het discours over de transfers.

Wie is mijn volk?

ANDRÉ DECOSTER

Wie? Hoogleraar publieke financiën aan het Centrum Voor Economische Studiën van de KU Leuven.

Wat? Soevereiniteit overdragen aan Europa maar niet aan onze burens is ongelofwaardig.

Waarom? We hebben een grotere openheid en meer verbanden nodig, niet minder.

Zo laten nagenoeg alle Vlaamse partijen ons geloven dat 'confederalisme' in één of andere vorm niet hoeft te betekenen dat we 'niet langer solidair zouden zijn met Wallonië en/of Brussel'. Alleen laten ze ons graag in het ongewisse over welke solidariteit ze het dan hebben. We hebben in 2007 ons lesje geleerd wat betreft *hinterinterpretierung* van een verkiezingsuitslag. En dus hebben we recht op verduidelijking tijdens de campagne. In de verhouding tussen de regio's zijn er immers minstens twee vormen van solidariteit aan het werk. Ze worden al jarenlang allebei benoemd met het woord 'transfers'. Maar beide vormen zijn zowel naar opzet als omvang heel verschillend.

Bril

'Nous ne coalisons pas des états, nous unissons des hommes.' Zo beginnen de mémoires van Jean Monnet, de voluntaristische en pragmatische vader van de Europese gedachte. Geen staten, maar mensen. Het citaat drukt goed uit welke keuze we hebben op 13 juni: verenigen we? Of verdelen we? En wellicht nog belangrijker: verenigen we mensen of beleiden we — in het beste geval — solidariteit tussen staten of volkeren? De uitspraak van Monnet even heroverwegen kan geen kwaad, zeker niet nu Vlaamse politici het begrip 'confederaal' verkopen als een revolutie, maar weinig of geen pogingen doen om het begrip aan de kiezer uit te leggen.

De eerste vorm van solidariteit ligt ingebed in het transferdebat dat decennia geleden werd opgestart door met een regionale bril te kijken naar inkomenstransfers tussen mensen. Mensen betalen sociale bijdragen en belastingen, en krijgen daar in allerlei omstandigheden iets voor terug (terugbetaling van ziektekosten, pensioenen, kinderbijlagen, werkloosheidsvergoeding). Deze interpersoonlijke herverdeling houdt zeer expliciet géén rekening met de plaats waar men woont, wel met het feit of men werkt, ziek is, oud, laag- of hooggeschoold, of gewoon: over een hoger inkomen beschikt. Het blijft dan ook verbazen dat men vindt dat deze stroom van

transfers tussen mensen 'transparanter' wordt als men ernaar kijkt met een bril die er absoluut niet voor bedoeld is, met name de regionale bril. We hebben elders zelf berekend dat de transfers tussen hoog- en laaggeschoolden vijf keer hoger zijn dan tussen de regio's en deze tussen de 20 procent rijksten en de 20 procent armsten zelfs tien keer hoger. Kortom rijke en/of hooggeschoolede Waalse en Brusselse gezinnen subsidiëren evengoed de arme, laaggeschoolede Vlamingen als omgekeerd en de interregionale transfers zijn een onbelangrijk bijproduct van een bewust bedoeld herverdelingsstelsel tussen mensen.

Het tweede solidariteitsbegrip is een — weliswaar klein — onderdeel van de financieringswet. Die wet regelt de dotaties aan gewesten en gemeenschappen en bevat een solidariteitsbijdrage. Regio's waarvan de opbrengst van de personenbelasting per hoofd van de bevolking lager ligt dan het rijksgemiddelde (het armere Wallonië en Brussel dus) krijgen een extra bedrag per inwoner (in 2009 ongeveer 230 euro voor Wallonië en 250 euro voor Brussel). De rijkere regio ontvangt geen solidariteitsbijdrage. Maar let wel: niet Vlaanderen als zodanig betaalt deze transfer, wel de federale overheid (waaronder dus ook de Vlamingen natuurlijk, maar even goed Walen en Brusselaars). Tot zover twee mogelijke invullingen van wat men kan bedoelen als men over soli-

dariteit tussen regio's spreekt. Nu suggereren sommige Vlaamse partijen dat we dezelfde solidariteit kunnen behouden als we het eerste solidariteitsbegrip vervangen door het tweede. We kunnen als regio toch solidair blijven met de andere regio's, nadat we de sociale zekerheid en de personenbelasting geheel of gedeeltelijk naar de regio's hebben overgeheveld? Laat ons daarom eens de omvang van beide vormen van 'solidariteit' vergelijken. De interpersoonlijke solidariteit bedraagt ongeveer vijf à zes miljard. De solidariteit in de financieringswet iets meer dan één miljard euro. Ofwel moet men dus aan de kiezer zeggen dat we de solidariteit gaan herleiden tot één vijfde. Ofwel behouden we de solidariteit en stellen we een financieringswet voor met een solidariteitscomponent die vijf keer hoger is dan de huidige. Elke andere uitspraak, zoals het N-VA voorstel om de financieringswet af te schaffen, is misleiding van de kiezer bovenop het kiezersbedrog dat Luc Huyse in deze krant al aankaarte (*DS 15 mei*). Maar is het dan niet beter om solidariteit te organiseren tussen 'staten' dan tussen 'mensen'? In Vlaanderen wordt vaak gesuggereerd dat daar economische argumenten voor zijn. Ik betwist dat. Partijen die wel nog de moed tonen om op te komen voor een federaal samenlevingsverband kunnen probleemloos de inzichten uit de theorie van begrotingsfederalisme gebruiken. Die stelt duidelijk dat herver-

Transfers? Die tussen hoog- en laaggeschoolden zijn vijf keer hoger dan tussen de regio's

deling best op het federaal niveau gebeurt, en heeft ook duidelijke richtlijnen over wat beter wel en niet naar een bepaald overheidsniveau wordt overgeheveld. Partijen die confederalisme of Vlaamse onafhankelijkheid verkiezen hoeven geen ingewikkelde argumentaties op te zetten over 'bescherming van onze toekomstige welvaart', of 'responsabilisering', hoe belangrijk en relevant ik die ook vind. Ze geven gewoon een ander antwoord op de vraag 'Wie is mijn volk?' (naar de titel van een artikel van collega-emeritus Frans De Wachter).

97 regio's

Daarmee volgen ze een weg die al even haaks staat op het citaat van Monnet als op de lessen die we moeten trekken uit de eurocrisis: als we ons willen staande houden op wereldvlak hebben we geen kleinschaliger, maar net grotere en meer open verbanden nodig. Bovendien moet dat ge-

beuren mét overdracht van soevereiniteit en beslissingsmacht naar een hoger niveau. Vlaamse nationalistes spiegelen graag voor dat onze toekomst in een Europa van de regio's ligt. Dat zal dan wel niet in een confederaal Europa van 97 regio's zijn, maar in een federaal verband. Dat is geen Jacobijns, gecentraliseerd Europa. Wel een institutionele structuur waar bevoegdheden toegekend worden aan niveaus op basis van rationele argumenten en los van nationalistische agenda's. Beweren dat we wel soevereiniteit zouden willen overdragen aan Europa, maar niet aan een federatie van mensen die onze naaste burens zijn en waarmee we eeuwen geschiedenis delen, is ongelofwaardig. En doen alsof we vruchtbaar zullen kunnen samenwerken en overleggen met tientallen andere regio's als we er nog niet in slagen dat te doen met één andere regio en een stad waar honderduizenden Vlamingen werken, is dat nog veel meer.

De angst giert door België

Als gezagsdragers, van bisschoppen over oud-premiers tot professoren en Franstalige politici, waarschuwen voor de N-VA, moet de angst wel groot zijn. constateert **DIRK ROCHTUS**. Maar wat is er zo gevaarlijk aan flamingantisme?

DIRK ROCHTUS

Wie? Docent internationale politiek aan de Lessius Hogeschool Antwerpen.

Wat? Het einde van België is helemaal niet angstaanjagend.

Waarom? Hoe kleiner de staat, hoe dichter bij de mensen beslissingen genomen worden.

voor de eenheid van het land. Is het soms een aanfluiting van de democratie dat 26 procent van de Vlamingen zich volgens een recente peiling uitsprekt voor de N-VA? Zou het establishment dan niet beter 'een ander volk kiezen', zoals de linkse dichter Bertolt Brecht ironisch schreef toen de leiders van de DDR de volksopstand van 1953 veroordeelden? Zouden we ons er dan niet moeten over opwinden dat 40 procent van de Walen uitsluitend naar Franse zenders kijkt, wat ook aantoonde dat België in de maatschappelijke culturele beleving een virtueel land is?

Meer en meer hoogwaardigheidsbekleders uiten hun bezorgdheid over Vlaamse assertiviteit die zich partijpolitiek vertaalt. Blijkbaar leven we in een 'cultuur van de angst' — om de Britse socioloog Frank Furedi te citeren — want volgens deze bezorgde personen stevenen we af op het einde van België. Maar het opkomen voor betere structuren zonder veto's en blokkeringsmechanismen (zie de talloze belangenconflicten) heeft juist tot doel uit de impasse te geraken waarin het federale systeem verzeild is. Wijlen Antoon Roosens ging zelfs verder: deze marxistische flamingant kannte zich tegen België als staat van de *haute finance* en de Franstalig-Brusselse bourgeoisie (waarvan het tweespan MR-FDF nu eens ten volle de belichaming vormt).

Zo te zien moeten flaminganten zo gevaarlijk zijn dat gezagsdragers vroeger en

nu, van bisschoppen over oud-premiers tot professoren en Franstalige politici, hun banbliksems naar hen slingeren. Vooral dan naar de N-VA die het gros van die flaminganten naar zich toe trekt, maar ook andere Vlamingen die zich ergeren over een als arrogant ervaren Franstalige politieke klasse. Maar wat maakt die partij dan zo 'gevaarlijk'? Dat ze de deelstaten wil responsabiliseren? Dat ze doof blijft voor de mantra van een federale kieskring? Maar wat beoogd wordt met een federale kieskring, heeft alleen zin met unitaire partijen en in een land met één 'publieke ruimte'. Zo'n kieskring is onuitgegeven in federale staten.

Heeft de Duitse kanselier Merkel haar stemmen dan niet enkel in haar eigen kieskring Stralsund (deelstaat Mecklenburg-Vorpommern) behaald, maar in de hele Bondsrepubliek? Ondanks regionale verschillen vormt Duitsland één publieke ruimte voor het politieke en maatschappelijke debat en hebben de deelstaten vastomlijnde grenzen. Beschikken die gevaarlijke flaminganten over netwerken binnen de vakbonden, de ambtenarij, het gerechtelijk apparaat, de media zodat ze de Belgische staat kunnen ontmantelen? Nee, uiteraard niet. Wat angst inboezemt — nou ja, angst — is dat ze dingen durven te zeggen die we niet altijd graag horen en die ons duidelijk maken dat het 'Belgische surrealisme' als kunstvorm misschien best leuk is, maar niet als het op regeren aankomt.

We moeten ons in België bezighouden met onhebbelijkheden waar andere staten geen last van hebben. Neem nu het innemen van een standpunt in de Europese

Als Vlaanderen te klein is voor de globalisering, dan zijn Luxemburg en Denemarken dat ook

ministerraden. Hoeveel langdurige onderhandelingen zijn er niet nodig opdat de verschillende entiteiten in dit land uiteindelijk tot een gemeenschappelijk standpunt zouden komen. Je zou bijna wensen dat elke deelstaat best rechtstreeks aan de Europese tafel zit. Zou dat een probleem zijn? Volgens professor emeritus Luc Huyse kunnen de deelstaten de 'stormen van de globalisering' niet aan. Maakt de schaalvergroting die België biedt dan zo een significant verschil? Als Vlaanderen te klein is voor de globalisering, dan zijn Luxemburg en Denemarken dat ook.

We moeten ons niet laten verlammen door de Belgische 'cultuur van de angst'. De staatsvorm is geen fetisj. Andere samenwerkingsvormen zijn mogelijk. Pleiten voor meer armlslag voor de deelstaten gaat ook uit van het subsidiariteitsbeginsel dat garandeert dat beslissingen op een zo laag mogelijk niveau, zo dicht mogelijk bij de burger, worden genomen. En in de Europese Unie is dat een algemeen aanvaard beginsel.

VERKIEZINGSLIMERICKS

We vroegen u om limericks, u reageerde massaal. Uit de meer dan vierhonderd inzendingen kozen we de volgende tien. Over zebra's, premiers zonder ballen en het cadeau van De Croo.

Een pientere zebra zei leepjes:
Laat mij maar, ik ken alle kneepjes.
Zelfs voor BHV
heb ik een idee:
dat splits je gewoon met twee streepjes.
Tamara Andries (Heule)

Nu zit ik met heel mijn geweten,
te vechten en tracht te vergeten,
wat Bart heeft gedaan
en hoe ik dat moet verstaan,
want ik vind konijn niet te vreten
Guido Thys (Leopoldsborg)

In Brussel, Vilvoorde en Halle
Zocht men politiekers met ballen
't Is goed zei De Croo
Kijk hier een cadeau
En hij liet de regering prompt vallen
Gert Vercauteren (Wuustwezel)

Een bezorgde Vlaming uit Halle
die zag de regering weer vallen
Leterme mag gaan
Marianne komt er aan.
Opnieuw een premier zonder ballen?
Rik Maurissen (Bilzen)

Een wereldberoemd atoomspecialist
Werd naar ons lage landje geflitst.
'Helaas, BHV',
Zo deelde hij mee,
'Krijg je nooit explosiearm gesplitst.'
Wilfried Van Vinckenroye (Tienen)

Die stemming ligt op mijne lever
'k ben dat zo beu, al dat gezever
Of denkt gij voorwaar
't wordt anders dit jaar
als we kiezen voor Bart De Wever?
Mark Bleys (Gent)

Dewinter, Dedecker, De Wever,
gewauwel, gezwets en gezever
van 'Vlaanderen vrij'
en 'Alles voor mij',
het ligt mij al lang op de lever!
Stefaan Sercu (Oostende)

De zoon van 't orakel van Brakel
een jonkie van 't Blauwe Cenakel
ontdeed 't land voorgoed
met een sprankeltje moed
van arm'tierig regeringspektakel
Paul Vandermeersch (Brugge)

In een korf zitten werksters en darren.
In de kamers wat werkers, veel narren.
Nu is het probleem,
het is wat extreem:
Hoe Torfs niet met narren verwarren?
Wilfried Sioen (Wondelgem)

Milquet kun je rustig vertrouwen
alleen zou ik nooit met haar trouwen
ze zegt te veel nee
wat moet ik daarmee?
Je zoekt dan toch andere vrouwen?
Leo Hellemans (Mechelen)